

Granskning av årsredovisning 2019

Österåkers kommun

Samir Sandberg, Sofia Nylund och Hugo Horstmann

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
laktagelser och bedömningar	5

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för perioden 2019-01-01 – 2019-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2019.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt innehåller upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi kan utifrån granskningen inte bedöma om kommunen lever upp till kommunallagens krav på ekonomi i balans med hänsyn tagen till kommunens resultatnivå (9,7 mnk efter balanskravsjusteringar) och de avvikelser mot god redovisningssed som noteras i granskningen av rättvisande räkenskaper.

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2019.

Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen i budget 2019.

Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2019.

Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Vi har dock noterat avvikelser mot lag och god redovisningssed. Nettoeffekten av dessa avvikelser bedöms beloppsmässigt inte som väsentliga i förhållande till kommunens omsättning. Avvikelserna gäller avskrivningen och indexreglering av bidraget till statlig infrastruktur gällande Sverigeförhandlingen, redovisningen av exploateringsintäkter samt periodisering av etableringsersättningen. Såväl avskrivningen som indexregleringen av Sverigeförhandlingen består av fel som ackumuleras över tid. Vi bedömer att dessa fel måste korrigeras innan nästa bokslut. Risk finns annars att felen sammantaget kommer innebära att räkenskaperna inte kan bedömas som rättvisande. Vi förutsätter att kommunstyrelsen vidtar åtgärder med anledning av noterade brister.

Inledning

Bakgrund

Revisorerna har enligt 12 kap. 1 § kommunallagen bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning.

Vidare ska revisorerna enligt 12 kap. 2 § kommunallagen bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenliga med de mål kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas bedömningar ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivningen avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

Granskningen har utförts enligt god revisionsmed med utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Vår granskning omfattar inte intern kontroll i system och rutiner som genererar underlag till den finansiella rapporteringen.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av kommunstyrelsen 2020-03-16 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2020-04-20.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomidirektör samt redovisningschef.

Iakttagelser och bedömningar

Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller i allt väsentligt de delar som en förvaltningsberättelse ska innehålla enligt LKBR. Däremot saknas koncernperspektivet för vissa av delarna. Enligt LKBR ska motsvarande upplysningar lämnas om koncernen som för kommunen (förutom avseende väsentliga personalförhållanden och balanskravsutredning).

I och med att förvaltningsberättelsen skrivits innan coronapandemin blivit fullskaligt känd finns i förvaltningsberättelsen ingen riskanalys eller information kopplat till Corona epidemins effekter på verksamhet eller ekonomi. Vår bedömning är att epidemin kan komma att få stora effekter på såväl kommunens verksamhet som ekonomi under 2020 och framåt. Det kan bli innebära negativa effekter i form av såväl ökade kostnader inom vissa verksamheter som lägre skatteintäkter samt förändringar i statsbidrag.

Vi kan utifrån granskningen inte bedöma om kommunen lever upp till kommunallagens krav på ekonomi i balans med hänsyn tagen till kommunens resultatnivå (9,7 mnk efter balanskravsjusteringar) och de avvikelser mot god redovisningssed som noteras i granskningen av rättvisande räkenskaper (se avsnitt Rättvisande räkenskaper).

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning både på central nivå och på nämndsnivå i eget avsnitt. Det framgår hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Investeringsredovisningen omfattar en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Vi kan utifrån granskningen inte bedöma om kommunen lever upp till kommunallagens krav på ekonomi i balans med hänsyn tagen till kommunens resultatnivå (9,7 mnk efter balanskravsjusteringar) och de avvikelser mot god redovisningssed som noteras i granskningen av rättvisande räkenskaper.

God ekonomisk hushållning

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget för 2019.

Finansiella mål	Utfall 2019	Måloppfyllelse
Budgeten ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna enligt kommunallagen	Budget för 2019 uppgår till +10mnkr	Uppfyllt
Kommunens utdebitering ska hållas så låg som möjligt under 2019-2022	För år 2019 är den 17:10.	Uppfyllt
Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3 % i snitt under mandatperioden.	Kostnadsutveckling per invånare under 2019 var 0,4 procent. 2019 var första året på mandatperioden	Uppfyllt
Högst 50 % av pensionskostnader inklusive löneskatt avseende före 1998 som betalas ut årligen kan finansieras av tidigare reserverade medel i eget kapital	Detta behövdes inte 2019 då resultatet blev positivt.	E/T
Minst 50 % av investeringsvolymen som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat och posten för oförutsett, och högst 50 % via realisationsvinster/exploateringsintäkter och egna medel	Nettoinvesteringarna överstiger avskrivningarna med drygt 44,7 mnkr och denna del finansieras av årets resultat även när resultatet redovisas för exploateringsvinster	Uppfyllt
Årets resultat som överstiger 2 % av eget kapital ska reserveras för resultatutjämningsreserv i balansräkning under posten eget kapital	Årets resultat efter balanskravsjusteringar överstiger inte 2 procent av eget kapital	E/T

Av redovisningen framgår att samtliga 6 mål uppfylls eller ej är tillämpliga för året.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2019. Av den framgår att 4 av 7 verksamhetsmål är uppfyllda, att 1 av 7 mål delvis är uppfyllda samt att 2 av 7 mål inte är uppfyllda.

Inriktningsmål 2019	Redovisad måluppfyllelse
Invånarna ska uppleva en professionell service av hög kvalitet och ett gott bemötande i all kommunal service.	Uppfyllt, 8 av 9 nämnder bedöms har uppnått inriktningsmålet
Österåker ska ha en ekonomi i balans.	Uppfyllt, 7 av 9 nämnder bedöms har uppnått inriktningsmålet
Österåker ska vara bästa skolkommun i länet.	Ej Uppfyllt, 4 av 7 nämnder bedöms uppnå inriktningsmålet
Österåker ska erbjuda högsta kvalitet på omsorg för äldre och funktionshindrade.	Ej Uppfyllt, 3 av 6 nämnder bedöms uppnå inriktningsmålet.
Österåker ska ha en trygg miljö.	Delvis uppfyllt, 5 av 7 nämnder bedöms uppnå inriktningsmålet
Österåker ska utveckla ett långsiktigt hållbart samhälle, där goda förutsättningar ges för människa, miljö och natur att samverka.	Uppfyllt, 5 av 6 nämnder bedöms uppnå inriktningsmålet
Österåker ska ha en stark och balanserad tillväxt. Tillväxten ska vara ekologisk, socialt och ekonomiskt hållbar	Uppfyllt, 7 av 8 nämnder bedöms uppnå inriktningsmålet

Bedömning

Vi bedömer att utfallet är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall är delvis är förenligt med fullmäktiges inriktningsmål för verksamheten.

Styrelsen lämnar sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2019.

Rättvisande räkenskaper

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt LKBR och omfattar erforderliga noter. Balanskravsresultatet i kommunen är positivt och uppgår till +9,7 mnkr medan resultatet enligt resultaträkningen uppgår till +67,6 mnkr. Skillnaden mellan balanskravsresultatet och resultatet enligt resultaträkningen består av 57,9 mnkr orealiserade värdeförändringar av kommunens värdepappersinnehav.

Vid granskningen av resultaträkningen för kommunen har följande väsentliga avvikelser noterats:

Kostnader har redovisats för lågt avseende:

- Avskrivningen avseende bidrag till statlig infrastruktur för Roslagsbanans utbyggnad redovisas 6,7 mnkr för lågt till följd av det avsteg från god redovisningssed gällande redovisningen av bidrag till Sverigeförhandlingen som kommunen beslutat om under 2018 (se vidare under avsnitt Balansräkning nedan)
- Kommunen redovisar inga finansiella kostnader för Sverigeförhandlingen 2019. Enligt avtalet för Sverigeförhandlingen anges samtliga priser i januari 2016 års prisnivå och ska räknas upp med KPI årligen. Denna indexuppräknings ska enligt Rådet för kommunal redovisning (RKR) redovisas som finansiell kostnad i kommunens resultaträkning. Den finansiella kostnader för 2019 bör uppgå till ca 7,7 mnkr. Samtal kring hur indexuppräknings ska hanteras framgent pågår med kommunen.

Intäkterna är för lågt redovisade avseende:

- Det finns exploateringsintäkter som borde vara intäktsförda under 2019. Omfattningen har inte kunnat utredas under granskningen av årsredovisningen.
- Bidrag från staten är för lågt redovisade (se även notering under balansräkningen).

Nettoeffekten av redovisade fel bedöms ej som materiell i förhållande till kommunens omsättning. Däremot strider hanteringen mot god redovisningssed och hanteringen behöver omgående ses över.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt LKBR och omfattar erforderliga noter.

Vid granskningen av balansräkningen för kommunen har följande väsentliga avvikelser noterats:

Tillgångar:

- Bidrag till statlig infrastruktur redovisas med en avskrivningstid som avviker mot norm som anger rak avskrivning upp till 25 år. Avvikelsen mot norm ger en avvikelse om 6,7 mnkr då avskrivningen för 2019 är 6,7 mnkr lägre än norm. Den

samlade avvikelser till följd av den lägre avskrivningsnivån innebär att tillgången är 13,4 mnkr för högt värderad.

- Exploateringsprojekt redovisas netto, d.v.s. både inkomster och utgifter hänförliga till projektet redovisas på tillgångssidan. Motsvarande avvikelse noterades föregående år. Enligt berörda företrädare arbetar kommunen för att särskilja dessa på ett funktionellt sätt. Kommunen avser att ändra denna redovisning under 2020. Kommunen avser att ändra denna redovisning under 2020. Storleken på avvikelserna har ej kunna utredas utifrån granskat material.

Skulder:

- Etableringsersättningen avseende flyktingmottagande periodiseras idag på 3 år. Bidraget avser att täcka två år, vilket således även är den tid vi anser är korrekt att periodisera. Motsvarande avvikelse noteras föregående år. 10,6 mnkr av den periodiserade etableringsersättningen avser individer som ankommit för mer än 2 år sedan. Avvikelsen innebär att skulden är 10,6 mnkr för högt värderad.
- Avsättningen till bidrag för statlig infrastruktur avseende Sverigeförhandlingen har ej indexuppräknats. Enligt avtalet för Sverigeförhandlingen anges samtliga priser i Januari 2016 års prisnivå och ska räknas upp med KPI årligen. Översiktlig beräkning för om avsättningen indexregleras med KPI (årsmeldtal 2019) innebär att avsättningen är 28,2 mnkr för lågt värderad.

Totalt resulterar dessa avvikelser i för hög värdering av tillgångarna med 13,4 mnkr samt för låg värdering av skulderna om 17,6 mnkr. Avvikelserna bedöms som ej som materiella och påverkar inte periodens resultat i väsentlig omfattning. Så väl avskrivningen som indexregleringen av Sverigeförhandlingen består dock av fel som ackumuleras över tid. Vi bedömer att dessa fel måste korrigeras innan nästa bokslut för att inte resultera i materiella fel som väsentligt påverkar periodens resultat.

Från 1 januari år 2019 gäller lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR). Med anledning av detta tog RKR fram en ny rekommendation för intäkter, rekommendation R2, som ersatte tidigare rekommendation, RKR 18. I juni år 2019 tog RKR beslut om att RKR 18 kan tillämpas om så önskas gällande gatukostnadsersättningar, exploateringsbidrag och liknande ersättningar. Kommunen har valt att fortsatt tillämpa RKR 18.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar erforderliga noter. Kassaflödesanalysen överensstämmer med övriga delar av årsredovisningen.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar erforderliga noter. Jämförelse har gjorts med närmast föregående räkenskapsår. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s R16 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

Redovisningsprinciper

Upplysning om tillämpade redovisningsprinciper lämnas inte som not i årsredovisningen, utan som ett separat avsnitt i anslutning till de finansiella rapporterna.

Upplysning lämnas om vissa avvikelser från de grundläggande redovisningsprinciperna. Skälen till avvikelserna framgår.

Bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Nettoeffekten av noterade avvikelser bedöms beloppsmässigt inte som väsentliga i förhållande till kommunens omsättning. Däremot strider hanteringen mot lag och god redovisningssed. Avvikelseerna gäller avskrivningen och indexreglering av bidraget till statlig infrastruktur gällande Sverigeförhandlingen, redovisningen av exploateringsintäkter samt periodisering av etableringsersättningen. Så väl avskrivningen som indexregleringen av Sverigeförhandlingen består dock av fel som ackumuleras över tid. Vi bedömer att dessa fel måste korrigeras innan nästa bokslut för att inte resultera i materiella fel som väsentligt påverkar periodens resultat. Vi förutsätter att kommunstyrelsen vidtar åtgärder med anledning av noterade brister.

2020-04-02

Henrik Fagerlind

Uppdragsledare

Samir Sandberg

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Österåkers Kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan.. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.